

- введення в культуру зникаючих рослин та інші.

З метою захисту рідкісних та зникаючих рослин учні не монтують гербарії, а додають до наукових робіт їх фотокартки чи ілюстрації [2].

Отже, науково – дослідницька робота в школі, у тому числі й з рідкісними рослинами, є невід’ємною частиною навчального процесу. Адже саме так вчитель формує особистість, яка здатна передбачити наслідки своїх дій.

Література

1. Бугай О.В., Кириченко В.Т. Залучення школярів до науково – дослідницької діяльності з біології// Біологія. – 2005. - №5.–С.20-21
2. Збережи, де стоїш, де живеш. По сторінках Червоної книги Полтавщини. Полтава: Верстка, 1998. – 205с.
3. Верзилин Н.М., Корсунская В.М. Общая методика преподавания биологии: Учебник для студентов педагогических институтов по биол. спец. – М.: Просвещение, 1983. – 384 с.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ „НИЖНЬОВОРСКЛЯНСЬКИЙ”

Попельнюх В.В., Стецюк Н.О. (Полтава)

Екологічна освіта як цілісне культурологічне явище спрямована на забезпечення кожного громадянина хоча б елементарними знаннями про природу, екологічний стан довкілля, причини виникнення екологічних проблем та можливості їх вирішення. Все це поступово формуватиме екологічну свідомість та культуру людини по відношенню до навколишнього природного середовища.

Цей напрямок освіти включає процеси навчання, виховання, розвитку особистості, повинен спрямовуватися на формування екологічної культури як складової системи національного і громадського виховання всіх верств населення України через екологічне просвітництво, екологізацію навчальних дисциплін та програм підготовки, а також професійну екологічну підготовку через базову екологічну освіту. В Україні прийнята і реалізується Концепція безперервної екологічної освіти, що повинна забезпечуватись формальними і неформальними методами.

Найбільшою мірою еколого-просвітницька діяльність в Полтавському державному педуніверситеті проводиться на природничому факультеті. Координаційним центром організації і проведення формальних і неформальних еколого-просвітницьких заходів, які відповідають Концепції безперервної екологічної освіти, є кафедра екології та охорони довкілля.

Указані питання розглядаються при вивченні спеціальних екологічних курсів «Екологія рослин», «Екологія тварин», «Проблеми сучасної біології» (екологічні аспекти), «Заповідна справа», «Охорона природи», «Біосферологія». Дані завдання реалізуються під час освоєння студентами методик викладання біологічних та екологічних дисциплін та польових практик екологічного спрямування. На природничому факультеті уведена спеціальність «Екологія та охорона навколишнього середовища» з метою підготовки фахівців для виробничої сфери. На інших факультетах еколого-просвітницька діяльність спрямована на освоєння студентами навчальних курсів «Основи екології» та «Основи соціоекології». З метою підвищення ефективності підготовки студентів – майбутніх учителів – екологічно поінформованих і екологічно свідомих з широким екологічним світоглядом, розроблена довгострокова Програма неформальних заходів щодо реалізації положень Концепції екологічної освіти і виховання в педуніверситеті. Основна мета Програми – координація заходів еколого-просвітницької діяльності, інтеграція діяльності освітніх, наукових та природоохоронних установ, яка спрямована на підвищення ефективності підготовки майбутнього педагога.

Кафедра екології та охорони довкілля також тісно співпрацює в напрямку реалізації завдань екологічної освіти і виховання з різними групами населення, природно-заповідними територіями України та Полтавської області, зокрема – регіональним ландшафтним парком „Нижньоворсклянський” (далі – РЛП), який очолюють викладачі цієї ж кафедри.

Для цієї рекреаційної природно-заповідної установи набутий значний досвід організації та проведення польових біологічних та екологічних практик студентської та учнівської молоді. З метою налагодження рекреаційних функцій парку та впровадження цієї форми екологічного навчання та виховання кафедрою сумісно із Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та РЛП „Нижньоворсклянський” розроблене та затверджене Положення про організацію таких практик. Вони проводяться для студентів-біологів, географів, екологів. Польові практики в природі надають широкі можливості для практичної реалізації наукової творчості студентської та учнівської молоді щодо проведення фенологічних, екологічних, біологічних досліджень. Це допомагає визначитись їм у своїх наукових інтересах, надає можливості збору наукового матеріалу щодо біорізноманітності та виконання різнопланових наукових робіт (науково-кваліфікаційних, наукових проєктів), підвищення наукової підготовки з фаху (наприклад, для учасників олімпіад різних рівнів). До проведення практик залучаються не тільки кваліфіковані спеціалісти – викладачі біологічних кафедр природничого факультету, а й підготовлені до такої роботи студенти, що сприяє їх професійному зростанню як майбутніх вчителів.

Еколого-просвітницька діяльність парку, крім організації практик для студентів та учнів, здійснюється й через інші форми й охоплює різні групи населення (вчителів, викладачів, науковців, відвідувачів парку) з метою їх екологічної поінформованості.

Науково-дослідна робота в пониззі р. Ворскла започаткована декілька десятиліть тому, що було пов'язане із створенням та функціонуванням біостаніонару природничого факультету педінституту, започаткованого деканом факультету А.П. Каришиним, ім'я якого носить нині адміністративно-науковий центр парку. За цей період на основі матеріалу, зібраного в даній місцевості, підготовлена значна кількість курсових, дипломних, дисертаційних робіт. Матеріал висвітлений у чисельних (понад 300) наукових публікаціях, в тому числі фахових. Нині ця діяльність на території парку буде спрямовуватись створеною у 2007 р. науково-дослідною лабораторією „Біоекологічного моніторингу”.

Цьому також сприятиме розбудова інфраструктури РЛП, дендропарку, створення Музею природи. Все це визначає умови для організації на базі природно-заповідного об'єкту першого на Полтавщині обласного еколого-освітнього центру. Його функціонування та розвиток у подальшому будуть забезпечувати ряд еколого-просвітницьких функцій, а саме: забезпечення проведення польових біологічних практик та екологічних експедицій студентської та учнівської молоді та можливості проведення наукових досліджень у відповідних умовах стаціонару; сприятиме налагодженню функцій екологічного, наукового, зеленого, краєзнавчого та сільського туризму; дозволить підвищити показники соціально-економічного розвитку регіону та екологізації місцевого населення.

ВОСПИТАНИЕ ФИЗИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ СТАРШЕКЛАССНИКОВ В УЧЕБНО-ТРЕНИРОВОЧНЫХ ГРУППАХ ДЮСШ СРЕДСТВАМИ ГАНДБОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Попович А.П. (Полтава)

В современном гандболе при все возрастающей универсализации игро-